

Березяк І.І., к.е.н., старший викладач
Національний університет «Острозька академія»

ШЛЯХИ АКТИВІЗАЦІЇ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Соціальне підприємництво динамічно зростає у європейських країнах, вирішуючи питання безробіття, соціального захисту та соціального залучення. Соціальне підприємство – це бізнес, спрямований на соціальні цілі, з прибутками, що йдуть переважно на саморозвиток, громадські справи чи вирішення соціальних проблем.

На фоні нестійкої соціально-економічної ситуації в Україні, соціальне підприємництво повинно більш активно використовуватися урядом країни як один з інструментів вирішення соціально-економічних проблем суспільства.

Воно повинно бути направлено на:

- поліпшення умов життя людей у віддалених регіонах за допомогою виробництва необхідних товарів і послуг;
- надання послуг в таких сферах, як охорона здоров'я, працевлаштування, освіта, захист навколишнього середовища, забезпечення житлом і т.д.;
- обслуговування і соціальну адаптацію незахищених груп населення (інваліди, безробітні, національні меншини, переселенці) [1, с. 197].

Використання підприємницьких підходів до вирішення соціальних проблем дозволить зменшити навантаження на державний бюджет України, незбалансованість якого набирає загрозливих обертів, і забезпечить більш-менш сталий розвиток для вразливих груп суспільства.

Для збільшення кількості соціальних підприємств в Україні, як альтернативного джерела ресурсів для вирішення соціальних проблем в громадах та надання підтримки вразливим групам населення, необхідним є:

1. Створення сприятливих правових і податкових умов розвитку соціального підприємництва, а саме:

- розробка нового або вдосконалення існуючого законодавства, зокрема у сфері юридичного визнання різних організаційно-правових форм соціальних підприємств;
- встановлення податкових пільг для соціальних підприємств: зменшення непрямих податків в тих випадках, коли ринковий дохід

недостатній для підтримки соціальної діяльності;

- участь соціальних підприємств в конкурсах на виконання державних замовлень;
- підтримка розвитку соціального підприємництва в регіонах через фінансово-кредитні механізми (пільгові позики) і т.д.

2. Реалізація сприятливих форм взаємодії з громадськими організаціями, особливо при виробництві товарів/ послуг громадського характеру:

- визнання соціальної важливості здійснюваної діяльності та встановлення постійної та послідовної політики щодо соціальних підприємств на всіх рівнях державного управління;
- забезпечення доступу соціальних підприємств до послуг, спрямованих на поліпшення ділових якостей і управлінських навичок.

3. Створення сприятливого інституційного середовища для соціальних підприємств:

- створення державної структури, що представляє інтереси розвитку соціального підприємництва;
- розвиток інфраструктури, підтримки, зокрема фінансової, для збільшення потенціалу і ефективності соціальних підприємств;
- створення навчального консультативного, просвітницького та інформаційного центру, який би розвивав і представляв сектор соціального підприємництва в регіоні;
- надання консультативної підтримки соціальним підприємцям в підготовці бізнес-планів та їх реалізації;
- надання консультативної підтримки з юридичних питань, з питань менеджменту та маркетингу соціальним підприємцям і бажаним створити такі підприємства тощо [4, с. 575-576].

До ефективних заходів, які б активізували розвиток соціального підприємництва в Україні, відносять також наступні:

- започаткування програм з професійного навчання бажаних для здійснення діяльності у сфері соціального підприємництва;
- нарощення соціального капіталу для підвищення рівня взаємодовіри та взаємодії у суспільстві;
- застосування економічних та інших санкцій до тих, хто діє на шкоду соціальним інтересам територіальної громади;
- акумулювання наявної інформації у сфері соціального підприємництва та адаптація закордонного досвіду соціального підприємництва [2, с. 53; 3, с. 39].

Таким чином, розвиток соціального підприємництва в Україні –

це тривалий процес, масштаб і темпи якого неможливо спрогнозувати, що пояснюється децентралізованим характером цих процесів. Однак цей процес можна пришвидшити, якщо проводити активну соціально-економічну політику, розглядати формування соціального підприємництва як важливий самостійний напрям політики соціально-економічних реформ.

Література:

1. Андрющенко А. І. Соціальне підприємництво як інноваційний механізм підвищення якості життя найбільш уразливих прошарків населення / А. І. Андрющенко, І. М. Рябець // СОЦІОПРОСТІР: Міждисциплінарний збірник наукових праць з соціології та соціальної роботи. – 2010. – № 1. – С. 195-198.

2. Коваленко Н.С. Соціальне підприємництво: сучасні тенденції розвитку в Україні та світовий досвід / Н.С. Коваленко // Экономика и управление. Научно-практический журнал: Национальная академия природоохранного и курортного строительства. – Симферополь, 2009. – № 6. – С. 49-54.

3. Наумова М. Сутність соціального підприємництва та його роль у соціально-економічному розвитку суспільства / М. Наумова / Україна: аспекти праці. – 2014. – № 6. – С. 34-39.

4. Kostetska, I., Berezyak, I. (2014). Social entrepreneurship as an innovative solution mechanism of social problems of society // Scientific Journal. Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development. Vol. 36. No. 3: 569–577.

Бречко О.В.

к.е.н., доц., доцент кафедри податків та фіскальної політики,
Тернопільський національний економічний університет

**КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК
ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБАЛАНСОВАНОГО
РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ**

Загострення трансформаційних суперечностей під впливом дії глобалізаційних та інтеграційних процесів актуалізували необхідність формування нової парадигми суспільного розвитку, в якій завдання досягнення кількісного зростання поступається місцем завданню забезпечення збалансованого розвитку в межах світового господарства. Цілі та завдання парадигми збалансованого розвитку

найбільш ефективно можуть бути реалізовані в межах стратегії корпоративної соціальної відповідальності (КСВ), яка є добровільною ініціативою організацій щодо дотримання етичних норм у сфері соціальної взаємодії та прийняття на себе відповідальності за вплив на навколишнє середовище, партнерів, споживачів, працівників, громади тощо. Стратегія соціальної відповідальності організації базується на врахуванні економічних, соціальних, правових, етичних очікувань різних заінтересованих груп з метою підвищення власної конкурентоспроможності на основі мінімізації можливих конфліктів інтересів та ризиків. У такому контексті КСВ виступає як місія розвитку організації, що може бути реалізована як комплекс стратегічних підходів, процедур та програм, які є інтегрованими у процеси прийняття управлінських рішень на всіх рівнях та відображають відповідальність організації за результати і майбутні наслідки її діяльності.

Репутація вітчизняних компаній все більше залежить не тільки від їхньої прибутковості, вартості акцій, якості продукції але й від їхньої активності у сфері корпоративної соціальної відповідальності. Тому вітчизняні компанії дедалі більше уваги повинні приділяти питанням сталого розвитку та інтеграції корпоративної соціальної відповідальності у загальну стратегію розвитку.

У свідомості більшості як підприємців, так і чиновників, та й простих громадян України, поняття соціальної відповідальності зводиться до додаткового фінансового навантаження на підприємців. При цьому це навантаження в якості компенсації вкрай незадовільної роботи, а деколи і повної бездіяльності державних та муніципальних служб в питаннях соціального захисту населення, екології та благоустрою. Такий підхід вигідний тим, хто свої обов'язки намагається покласти на підприємців. Однак апріорі основою реалізації стратегії КСВ є паритетна взаємодія між урядовими, діловими та громадськими структурами, ефективність якої визначається рівнем розвитку інституційного забезпечення та формуванням соціальної відповідальності як особистісної якості фахівців, котрі приймають рішення.

Етимологія корпоративної соціальної відповідальності в Україні посилюється тією обставиною, що вітчизняне господарське середовище не пройшло у своєму історичному розвитку необхідних етапів, які у західному суспільстві призвели до усвідомлення важливості філософії соціальної відповідальності. Разом з тим,